

Hasartmängumaksu jaotamise suunad ja vaated

KOKKUVÕTE	1
TAUST	2
Kultuuriministeerium	4
Sotsiaalministeerium	5
Haridus- ja Teadusministeerium	8
Enim toetust saanud ühingud	11

KOKKUVÕTE

Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammis on kokku lepitud vabaühenduste rahastamise korrastamises, muutes selle stabiilsemaks ja eesmärgistatumaks. Riigireformi peatükis lisandub tegevus esitada ettepanek Hasartmängumaksu Nõukogu kaudu jaotatavate vahendite ümbersuunamiseks valitsemisaladele seatud eesmärkide täitmiseks nii, et praegused nõukogu kaudu otsesed suuremad kasusaajad ei oleks kahjustatud.

Hasartmängumaksu nõukogu toetuste põhiprobleemiks on läbipaistmatus ning et toetuste andmist ega neist saadavat kasu ei ole võimalik alati seostada valdkonna strateegiliste eesmärkidega. Nõukogu kui valdavalt poliitikutest koosneva keha vajalikkusele toetuste andmisel ei ole varasemates analüüsidest leitud ühtki pooltargumenti.¹

Siin tehaksegi ettepanekud vahendite jagamise ümberkorraldamiseks järgmistelt lähtekohtadelt:

- viia toetuste jagamine vastavusse vabaühenduste rahastamise põhimõtetega (läbipaistvus, võrdne ligipääs, avalik huvi ja kooskõla riigi strateegiliste eesmärkidega, tulemuslikkus);²
- eristada rahastuse liigid (lühiajalised projekti- vs organisatsiooni arengut toetavad pikemad tegevustoetused ning avaliku teenuse osutamise üleandmine);³
- vähendada halduskoormust nii toetuste andjate kui ka saajate jaoks;
- sealjuures muutmata hasartmängumaksu jaotuse aluseid ja põhimõtteid.⁴

Analüüs põhineb 2013-16 antud toetuste statistikal, samuti toetuse andjate ning saajatega 2016-17 läbiviidud intervjuudel, mil põhinevad ka väljapakutud alternatiivid. Tegemist on Vabaühenduste liidu EMSL koostatud mõttepaberi esimese tööversiooniga (21.02.2017) edasiseks aruteluks kõigi asjassepuutuvate vahel.

Koostajad: Alari Rammo, Siim Tuisk, Maris Jõgeva. Analüütikud: Risto Hinno, Kristiina Miller, Hanna Jemmer, Maiu Lauring. Kontakt: alari@heakodanik.ee.

¹ 2013-15 rahastamise variraport, <http://heakodanik.ee/sites/default/files/files/variraport.pdf>

² [Ühenduste rahastamise juhendmaterjal](#), lk 12

³ samas lk 14

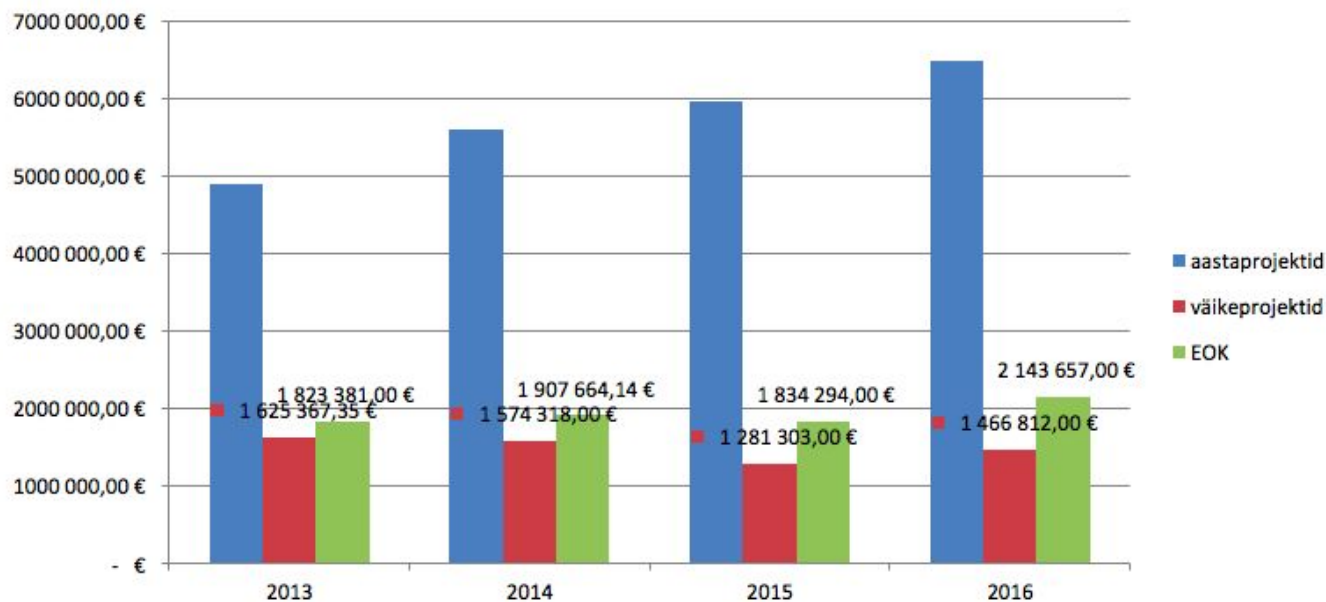
⁴ <https://www.riigiteataja.ee/akt/13315648?leiaKehtiv#para7>

TAUST

Sarnane hasartmängumaksu jagamine on kehtinud 1992. aastast, nõukogu kaasati 1995. aastal ning aastast 2004 kehtib tänane kord ja jaotus: laekunud maksust läheb 46% Eesti Kultuurkapitalile, 12,7% regionaalseteks investeeringuteks, 3,9% Eesti Punasele Ristile ning hasartmängumaksu nõukogu käsutada jääb ülejäänud 37,4%. Sellest, 2016. aastal u 10 miljonist eurost eraldatakse omakorda 31,8% teadus-, haridus-, laste- ja noorteprojektide, 22 protsenti olümpiaettevalmistusprojektide ja 10 protsenti teiste spordiprojektide toetamiseks; lisaks 31,7 protsenti hasartmängusõltuvusega ning pere, meditsiini ja hoolekandega ning vanurite ja puuetega inimestega seotud projektide ja 4 protsenti kultuuriprojektide toetamiseks. Pool protsenti jääb nõukogu teenindamiskulude katteks (u 50 000 €).

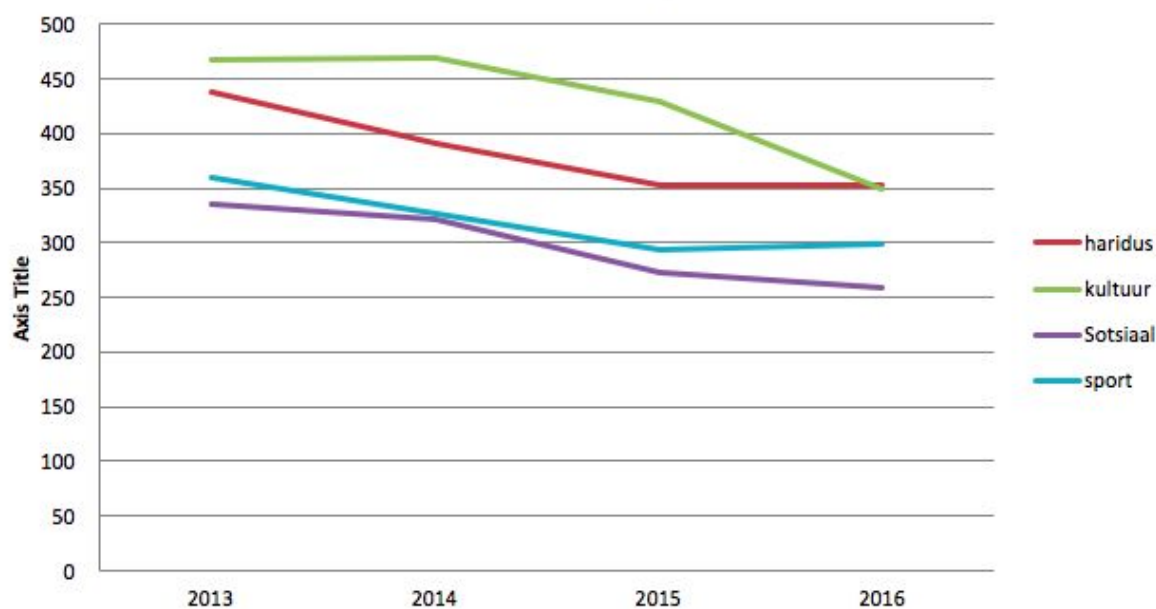
Taotlused esitatakse kolmele ministeeriumile, kellest igaüks koostab enda prioriteetide põhjal edetabli ning lõpliku otsuse (sh voliga paremusjärjestust omal äranägemisel muuta) teeb hasartmängumaksu nõukogu, kuhu kuulub üheksa inimest: kuus riigikogu liiget ning kolme ministeeriumi kantsler või asekancler. Nõukogu teenindab kultuuriministeerium (KuM).

Toetused on eristatud igas novembris taotletavateks aastaprojektideks (üle 6000 €) ning igakuiselt jagatavateks projektitoetusteks (kuni 6000 €). Viimaste nelja aastaga on kasvanud tegevustoetusele sarnanevad aastaprojektide summad ning nende osakaal 59 protsendilt 65 protsendini, ning vastavalt on vähenenud (valdavalt kohaliku tähtsusega) väikeprojektide osakaal 19 protsendilt 14ni. Nende kõrval tuleb eristada veel Eesti Olümpiakomitee (EOK) saadavaid summasid, mis moodustavad viiendiku.

Jagatud toetuste analüüsist 2013-16 nähtub, et keskmiselt kolmandik rahuldatuist on olnud valitsussektorisse kuuluvate asutuste taotlused ning kaks kolmandikku erasektori ehk valdavalt vabakond koos EOKga. Taotlusi on tulnud avalikult sektorilt aga 36-41%, mis on suhteliselt suur näitaja ja viitab riigi ja omavalitsuste vajadusele lisaraha järele. Samal ajal langeb iga aastaga taotluste koguarv (2013. aastal 3134, 2016. aastal 2395) ning kasvab positiivsete otsuste osakaal (2016. aastal juba keskmiselt 44%).

Unikaalsete taotlejate arv

Senise süsteemi peamised nõrkused on asjaosaliste hinnangul rahastusotsuste nõrk side valdkonnapoliitika ehk strateegiliste eesmärkidega (nõukogu võib muuta ametnike koostatud edetabelit); sellest tulenev ministeeriumide vähenenud motivatsioon väikeprojekte menetleda; ning ka administratiivse jaksu nappus mitmesaja taotlustega aastas toime tulla. Nii ongi põhjendatud analüüsida korra muutmist, luues rohkem pikaajalisi partnerlussuhteid, välistamata innovatsiooni võimalust ehk uusi ideid ja tegijaid.

Kuigi valitsuse tegevuskavas on nõue, et praegused nõukogu kaudu otsesed suuremad kasusaajad ei oleks kahjustatud, ei pea see tähendama, et kõik seni stabiilselt rahastatud peaksid olema eelisolukorras teiste ja uute ühingutega võrreldes. Igal ministeeriumil tuleb analüüsida praeguse praktika vastavust juhendis⁵ toodud rahastamis põhimõttele, vastates eeskätt küsimustele:

- kas ning millist ministeeriumi eesmärki ühe või teise ühingu rahastus täitnud on ja tulevikus peaks täitma, eristades aasta- ja väikeprojektid, sh tegevustoetused ja avaliku teenuse osutamised eraldi?
- kui rahastus pole seondunud valdkondlike strateegiliste eesmärkidega, kas tuleks see lõpetada, suunata teisele asutusele või täiendada püsipartnerite valikuga enda strateegilisi dokumente?
- millisel moel minna puhtalt lehelt edasi, korraldades mitmeaastaste strateegiliste partnerite väljavalimiseks konkursid (jättes toetussummad sõltuma küll maksulaekumistest)?
- mida teha tegevustoetustest järelejääva rahaga ehk seniste väikeprojektidele läinuga – kuidas kujundada need ümber nii, et leida uusi elujõulisi ideid, tegijaid ja tegevusi, mida väikeste toetussummadega testida ning mis võivad kunagi pideva toetuse vääriliseks kujuneda.
- millist rolli on ministeeriumi eesmärkide saavutamisel täitnud KOVidele ja äriühingutele ning eraisikutele toetuse andmine ning kuidas jätkata?

⁵ [Ühenduste rahastamise juhendmaterjal](#)

Kuna hasartmängumaksu raha taotlemine ning aruandlus toimuvad suures osas kolmes ministeeriumis, millest igapähele on üsna ühepalju raha käsutada, ent veidi erinevad kõigi tavad ja praktikad, tuleb lahendusvõimalusi vaadelda ka ministeeriumide kaupa eraldi.

Kultuuriministeerium

Järgnevatel tabelitel on esitatud 30 esimest organisatsiooni, kes said 2013-16 toetust spordi- ja kultuuri valdkondades.

Sport	Summa	% TOP30-st	% üldsummast	Kultuur	Summa	TOP30-st	summast
Eesti Olümpiakomitee	7 708 996,14 €	76%	66%	Narva Linnavalitsuse Kultuuriosakond	49 347,00 €	8%	3%
Eesti Korvpalliliit	387 000,00 €	4%	3%	Muusikute Täiendõppe Keskus	37 700,00 €	6%	2%
Klubi Tartu Maraton	157 000,00 €	2%	1%	Tallinna Keskraamatukogu	36 710,00 €	6%	2%
Eesti Võrkpalli Liit	145 000,00 €	1%	1%	Eesti Lastekirjanduse Keskus	35 097,00 €	5%	2%
Eesti Kergetõustikuliit	145 000,00 €	1%	1%	Mooste KülalisStuudio	35 000,00 €	5%	2%
Eesti Maleliit	120 500,00 €	1%	1%	Sally Stuudio	32 189,00 €	5%	2%
Spordiürituste Korraldamise Klubi	107 000,00 €	1%	1%	Rajamuusika	31 100,00 €	5%	2%
Eesti Vehklemisliit	95 500,00 €	1%	1%	Noortebänd	30 200,00 €	5%	2%
Eesti Tenniseliit	83 200,00 €	1%	1%	Säästva Renoveerimise Infokeskuse Tartu	27 004,00 €	4%	2%
Eesti Ratsaspordi Liit	82 500,00 €	1%	1%	Eesti Raamatukoguhoidjate Ühing	26 917,00 €	4%	2%
Spordikoolituse ja -Teabe Sihtasutus	80 000,00 €	1%	1%	Eesti Pärimusmuusika Keskus	25 900,00 €	4%	2%
Eesti Suusaliit	78 000,00 €	1%	1%	Eesti Rütimuusika Hariduse Liit	24 750,00 €	4%	2%
Eesti Turniiribridžiliit	75 000,00 €	1%	1%	Fenno-Ugria Asutus	21 944,00 €	3%	1%
Eesti Laskurliit	74 500,00 €	1%	1%	Haapsalu Kultuurikeskus	19 700,00 €	3%	1%
Eesti Orienteerimisliit	72 590,00 €	1%	1%	Munalinn	17 400,00 €	3%	1%
Eesti Käsipliit	67 500,00 €	1%	1%	Tallinna Rakenduskunsti Triennaali Üher	17 000,00 €	3%	1%
Eesti Triatloni Liit	64 500,00 €	1%	1%	Eesti Interpreetide Liit	17 000,00 €	3%	1%
Stamina Spordiklubi	63 400,00 €	1%	1%	Orthodox Singers SA	17 000,00 €	3%	1%
Spordimeditsiini Sihtasutus	55 000,00 €	1%	0%	Setu Kultuuri Fond	16 000,00 €	2%	1%
Eesti Jalgratturite Liit	54 000,00 €	1%	0%	Estlander	15 000,00 €	2%	1%
Pro Jalgratturite Klubi	53 500,00 €	1%	0%	Laulu- ja Tantsupeo Slaavi Pärj Korraldu	14 556,00 €	2%	1%
Eesti Laskesuusatamise Föderatsioon	51 500,00 €	1%	0%	Tartu Ülikool	14 188,00 €	2%	1%
Eestimaa Spordiliit Jõud	50 700,00 €	0%	0%	Eesti Florist	13 000,00 €	2%	1%
Eesti Kabeliit	50 300,00 €	0%	0%	Eesti Rahvusraamatukogu	11 759,00 €	2%	1%
Eesti Jahtklubide Liit	50 000,00 €	0%	0%	Fotokunstnike Ühendus	11 550,00 €	2%	1%
Rally Estonia	50 000,00 €	0%	0%	Eesti Indie Festival	11 400,00 €	2%	1%
Eesti Antidoping	46 700,00 €	0%	0%	Tartu Kultuuritehas	11 387,00 €	2%	1%
Eesti Ujumisliit	45 800,00 €	0%	0%	Tallinna Tantsuteater	10 700,00 €	2%	1%
Eesti Saalihoki Liit	42 500,00 €	0%	0%	Sillamäe Linnavalitsus	10 636,00 €	2%	1%
Eesti Spordiselts Kalev	40 500,00 €	0%	0%	Eesti Muusikafondid	10 100,00 €	2%	1%
Summa	10 197 686,14 €			Summa	652 234,00 €		
Summa üldine	11 696 842,14 €			Summa üldine	1 600 818,00 €		

Kultuuriministeeriumis on alternatiivsete mehhanismide leidmine ehk kõige lihtsam, kuna hasartmängumaksu seaduse järgi läheb 22+10% laekunud maksust spordile ning 4% kultuurile. Muutes jaotust või mitte, ei vaja juba lõpuks EOK-le minev 22% praktikas regulaarseid taotlusi ja nõukogu otsust, vaid oleks otse EOK-le suunatav. Ettepanekut toetavad ministeerium ise ja EOK.

Muude spordi- ning kultuuriprojektide toetusraha saaks tulevikus jagada olemasoleva ja toimiva Kultuurkapitali (Kulka) kaudu, mida toetavad ministeerium ise ja pigem ka toetuse saajad. Alternatiivselt saab vastavalt väljakujunenud praktikale KuMi ja Kulka tööjaotusest jätta osa raha ministeeriumi enda käsutada, ent praegune nõukogu ei anna vahelülina nendegi eraldiste juures lisandväärtust.

Samuti võib kaaluda osa raha suunamist Kohaliku Omaalgatuse Programmi (KOP, Kodanikuühiskonna Sihtkapitali ja tänava veel maavalitsuste kaudu), sest valdavalt on tegu kohalike ürituste toetamisega, mil on nõrk seos ministeeriumi tasemega.

Probleeme võib tekitada valdkondlik iseärasus nõudluses: ehkki kultuurile on ette nähtud vaid 4% maksulaekumisest ja taotluste arv on kahe aasta tagusega langenud kolmandiku, on neid KuMile arvuliselt rohkem kui kordades enam raha saavais hariduses, spordis ja sotsiaalis. Kuna rahuldatud taotluste arv püsib ka KuMis 40-45% vahel, on valdkonnas tekkinud kui mitte õigustatud ootus, siis vähemasti harjumus, et paarsada projekti aastas saavadki rahastatud, kuigi teiste ministriumidega võrreldes palju väiksemate summadega projekti kohta.

Teisalt võib see reformi jälle lihtsustada, kuna ehkki toetuse saajaid on olnud palju, pole kogusumma rahaliselt kuigi suur: 350–470 000 aastas, jagunedes aasta- ja väikeprojektide vahel umbes pooleks. Ühtlasi taotletakse samadele tegevustele pidevalt raha eri allikatest: nii HMNist, Kulkast kui kohalikest fondidest – suunates raha Kulkasse, saaks juba vähendada dubleerimist, halduskoormust ja ka topeltrahastamise riski. KOPI ja Kulka (jätkuvat) dubleerimist samade tegevuste rahastamisel tuleks samas vältida.

Lahendamist vajavad küsimused:

- kas ja kuidas määratleda Kulkale mineva ja/või ministriumide jagatavate summade sihtotstarbed või Kulka sisene jaotus sihtkapitalide vahel?
- kui ka osa rahast suunata KOPI, ei saaks KÜSKI tänaste tingimuste järgi olla enam taotlejaks KOVID, saajate ringi laiendamist KÜSK ei toeta. Praktikas on üksjagu kultuurirahast läinud seni KOVIDele, enim nt Narva linnale.
- kas tuua invaspordi raha SoMist ka EOKsse või anda hoopis Eesti Puuetega Inimeste Fondi jagada (vt SoMi variante altpoolt)?
- kuidas säilitada mingigi paindlikkus ja uute ideede ning tegijate ligipääs? Kulka oleks põhimõtteliselt lahendus.
- veel teadmata probleemid, praegu või tulevikus rahastamata teemad või pahameel ümberkorraldustest väikeprojektide seniste rahasaajate seas, keda on väikestele summadele vaatamata palju?

Sotsiaalministeerium

Järgnevas tabelis on esitatud 30 esimest organisatsiooni, kes said 2013-16 enim toetust Sotsiaalministeeriumist (SoM).

Sotsiaal	Summa	% TOP30-st	summast
Eesti Puuetega Inimeste Fond SA	3 790 000,00 €	44%	33%
Lastekaitse Liit	632 116,00 €	7%	6%
Tartu Ülikool	411 973,00 €	5%	4%
Hasartmängusõltuvuse Nõustamiskeskus	328 103,00 €	4%	3%
Laste ja Noorte Kriisiprogramm	261 488,00 €	3%	2%
Eesti Inimõiguste Keskus SA	257 904,00 €	3%	2%
Eesti Seksuaaltervise Liit	223 000,00 €	3%	2%
Eesti Lasterikaste Perede Liit	195 848,00 €	2%	2%
Väärtustades Elu SA	192 128,00 €	2%	2%
Eesti Omastehoodus	188 050,00 €	2%	2%
Eesti Paraolümpiakomitee	182 473,00 €	2%	2%
Eesti Naisteühenduste Ümarlaua SA	169 000,00 €	2%	1%
Eesti LGBT Ühing	167 506,00 €	2%	1%
Perekoolitusühing Sina ja Mina	127 786,00 €	1%	1%
Pro Familia	122 602,00 €	1%	1%
Eesti Sotsiaaltöö Assotsiatsioon	114 500,00 €	1%	1%
Balti Kriminaalpreventsiooni ja Sotsiaals	114 493,00 €	1%	1%
Eesti Invaspordi Liit	109 673,00 €	1%	1%
Abikoerte Keskus	105 841,00 €	1%	1%
Eesti Naisuurimus- ja Teabekeskus ENU	100 000,00 €	1%	1%
Eesti Reumaliit	97 232,00 €	1%	1%
Eesti Pimemassööride Ühing	93 200,00 €	1%	1%
Saaremaa Lasterikaste Perede Ühendus	90 000,00 €	1%	1%
Eesti-Hollandi Heategevusfond SA	90 000,00 €	1%	1%
Eesti Asenduskodu Töötajate Liit	86 133,00 €	1%	1%
Puutepunktid	83 000,00 €	1%	1%
Sotsiaalsete Ettevõtete Võrgustik	80 330,00 €	1%	1%
EO Eesti Ühendus	76 130,00 €	1%	1%
Vaimupuu	70 516,00 €	1%	1%
Eesti Lastefond SA	70 417,00 €	1%	1%
Summa	8 631 442,00 €		
Summa üldine	11 491 747,15 €		

Praktikas on kujunenud hasartmängumaks puuetega inimeste organisatsioonide stabiilseks toetusallikaks, mida vahendab Eesti Puuetega Inimeste Fond – igal aastal ligi miljon eurot ehk umbes kolmandik kogu sotsiaalvaldkonna eraldisest. Neile lisandub veel mõnisada tuhat eri puuetega inimeste ühingutele otse, nii aasta- kui ka väikeprojektidena.

Sarnaselt EOKga on võimalik suurem osa aastatoetusest eraldada otse puuetega inimeste katusorganisatsioonile igaaastase taotlemiseta ministeeriumilt, millega on nõus ka need organisatsioonid (arutelu 25.10.16). Lisaks on nad teinud ettepaneku suunata otse endale ka praegu SoMi kaudu taotletav invaspordi raha, pidades EOKd alternatiivina hetkel veel mittesobivaks.

Puuetega inimeste ühingute kõigi tegevuste edasisel rahastamisel tuleb hinnata muuhulgas, kas fikseerida kogusummad enam-vähem senisel tasemel (kokku kuni 1,4 miljonit aastas) või vähendada/suurendada nende osakaalu.

Järgmisena tuleb SoMilgi määratleda sarnaselt ülalkirjeldatud KuMile, milliseid ministeeriumi ülesandeid partnerid täidavad, võttes aluseks nii senised rahastusotsused kui jälgides ka katmata teemasid. Sealjuures tuleb siingi eristada igaühe juures tegevustoetused (sh, kas tegu on toetusega huvikaitseks, edasijagamiseks või muuks püsistegevuseks); avaliku teenuse osutamine; või olemuslikult projektid. Mitmed pidevalt raha saanud organisatsioonid on korraga täitnud mitmeid neist ülesandest korraga, mis vajavad erinevat lähenemist.

Vastavalt vabaühenduste rahastamise juhendile tuleb ka pikaajalised lepingupartnerid valida avaliku konkursiga, mis võib tähendada ka suunatud pakkumist vaid ühele ühingule, kui ilmselgelt puudub valdkonnas teine võimalik partner, nt huvikaitse vallas. Avaliku teenuse potentsiaalseid osutajaid võib olla sageli aga mitu ning rahastamise tulemuslikkuse ja võrdse kohtlemise nimel on selleks vajalik konkurss või riigihange. Viimaste korraldamisel tuleb arvestada vabaühenduste sagedase kriitikaga, et avalike teenuste üleandmisel ei sisalda pakutavad hinnad teenuse arengu või ühingu kestlikkuse hoidmise ja kasvu komponenti, mis on samuti üks rahastamis põhimõtetest.

Leides kõigis ministeeriumi olulistes valdkondades endile partnerid, saab nendega sõlmida mitmeaastased raamlepingud, vaadates igal aastal üle toetussummad ja tegevused; jättes nõnda võimaluse ka toetuse vähendamiseks sõltuvalt majandusolukorrast ja hasartmängumaksu laekumisest.

Seejärel peaks arvestuslikult selguma, kas ja kui palju jääb või peaks jääma laekuvast maksust raha järele senistele väikeprojektidele, ning otsustada, kelle kaudu neid taotletaks. Erinevalt KuMi väikeprojektidest ei ole SoMi omad niivõrd kohaliku tähtsusega tegevused või üritused, vaid üpris spetsiifilised, mille hindamiseks poleks tänases KOPis/KÜSKis pädevust. Võimalik, et väikeprojektidega jätkates tuleb nende otsustamine jätta edasi SoMi.

Teine küsimus on võimaliku ülejäägi kasutamises, kui maksulaekumised osutuvad kavandatud kuludest suuremaks. Sellegi võiks jätta ministeeriumi käsutada, mis tekitab aga taas n-ö poliitilise rahastamise riski, mis oleks vastuolus rahastuspõhimõtetega. Alternatiivina võib aga kaaluda kas ülejäägi või teadlikult eraldatava protsendi maksulaekumise kasutamist, katsetades mujal maailmas edukust tõestanud kavalamaid rahastusviise, ergutades hasartmängumaksu abil hoopis eraraha kaasamist ehk kordistades teatud skeemi järgi vabaühenduste kogutud annetused. Teiste riikide praktika järgi on annetajad palju motiveeritumad teades, et nende annetusele paneb keegi teine (sageli tööandja) mingi osa juurde ehk lõplik panus on suurem.

Lahendamist vajavad küsimused:

- poliitiliselt tundlike teemade tegelevate ühingute (nt inimõigused jm vähemuste kaitse) ebakindlus tegevustoetuse stabiilsuse osas, kuna see sõltub võimuparteide ideoloogiast;
- kuidas säilitada mingigi paindlikkus ja uute ideede ning tegijate ligipääs (seni olnud võimalik nii väike- kui ka aastaprojektides)?
- kas ja kuidas muuta puuetega inimeste organisatsioonide toetuste sisemist jaotust ning selle aluseid (nt kas edasijagatav toetus liigub vald- või piirkonna põhjal, mida on probleemina mainitud);
- kas peale puuetega inimeste on veel mõnes suuremas valdkonnas – nt pered, lapsed, naised – võimalik kasutada katusorganisatsioone toetuse edasi jagamiseks? Kuivõrd on SoMil hoobasid panna ühinguid koostööd tegema ja vähem konkureerima?
- kuidas ergutada kogu valdkonnas innovatsiooni, mõõtes stabiilsuse pakkumise kõrval ka rahastamise mõju ja tulemuslikkust? Kõik seni pidevalt rahastatud ei pruugi tegelikkuses olla üldse kõige tõhusamad tegijad

- kas ja kui suured PR-probleemid võivad eri vald- ja piirkondades tekkida, eriti, kui väikeprojektide summad ja arv peaksid kahanema? Samuti ei mõõdeta praegu alati rahastuse tulemuslikkust ning mõju ehk konkursside järel võivad mõned püsirahastatud toetusest ilma jääda ja kui nad pole alternatiivsele rahastusmudelile mõelnud, või valmis, võib see mõjutada ka teenuste kättesaadavust või kogukondlikku osalust (mõeldes pimemassöörade näitele)
- millist rolli täidab ja peaks täitma Eesti Punane Rist, kes saab 3,9% maksulaekumistest ehk 2017. aastal üle miljoni euro?

Haridus- ja Teadusministeerium

TOP30 toetatut 2013-16

Haridus	Summa	TOP30-st	summast
Eesti Noorsootöö Keskus	5 533 356,00 €	54%	47%
Lastekaitse Liit	616 700,00 €	6%	5%
Eesti Koolispordi Liit	592 496,00 €	6%	5%
Integratsiooni ABC	299 727,00 €	3%	3%
Eesti Skautide Ühing	255 742,00 €	2%	2%
Tartu Ülikool	230 938,00 €	2%	2%
Eesti Akadeemiline Spordiliit	220 000,00 €	2%	2%
Noorteühing Eesti 4H	209 513,00 €	2%	2%
Noored Kooli	206 813,00 €	2%	2%
Eesti Noorteühenduste Liit	199 080,00 €	2%	2%
Robootika	198 440,00 €	2%	2%
Euroopa Maja	158 522,00 €	2%	1%
Kultuurileht	157 038,00 €	2%	1%
Eesti Väitlusselts	148 474,00 €	1%	1%
Eesti Täiskasvanute Koolitajate Assot	148 000,00 €	1%	1%
Noorteühendus ELO	131 560,00 €	1%	1%
Eesti Kutsekoolispordi Liit	128 017,00 €	1%	1%
YFU Eesti	115 555,00 €	1%	1%
Eesti Pärimusmuusika Keskus	105 551,00 €	1%	1%
Eesti Gaidide Liit	92 160,00 €	1%	1%
Eesti Avatud Noortekeskuste Ühend	90 887,00 €	1%	1%
Järvi Festival	80 000,00 €	1%	1%
Võru Instituut	65 618,00 €	1%	1%
Junior Achievement Eesti	51 530,00 €	1%	0%
Eesti Tantsuagentuur	46 280,00 €	0%	0%
Eesti Noorte Naiste ja Noorte Meest	46 224,00 €	0%	0%
Hereditas	45 800,00 €	0%	0%
Eesti Lugemisühing	41 004,00 €	0%	0%
Eesti Meestelaulu Selts	40 000,00 €	0%	0%
Eesti Noorsootöötajate Ühendus	39 430,00 €	0%	0%
Summa	10 294 455,00 €		
Summa üldine	11 872 098,20 €		

Haridus- ja Teadusministeeriumi (HTM) alternatiivid on võrreldes eelnevatega kõige vähem ametnike või toetuse seniste saajatega läbi räägitud ning seetõttu rohkem visandlikud.

HTMi iseloomustab teistest suurem osakaal avaliku sektori toetamisel hasartmängumaksust – üle poole kogu rahast läheb stabiilselt riigi noortepoliitikat elluviiva Eesti Noorsootöö Keskuse (ENTK) erinevatele projektidele, kelle 2013-16 esitatud taotlused (1,1-1,6 miljonit aastas) on kõik rahastust saanud. Samuti on toetustsaanute nimedestki näha, et üksjagu kattuvusi esineb KuMi ja SoMi tegevusaladega (kultuur, lõimumine, lapsed – kui sihtrühmaks on noored, sobivad taotlused ka HTMi), mis võib vajada ülevaatamist ja ühte ministeeriumisse koondumist, ent ei pruugi.

HTMi alternatiive saab käsitleda osaliselt üheskoos ministeeriumi seniste tegevustoetustega noorteühingutele, kuna osaliselt kattuvad nii rahastamise eesmärgid kui ka toetuse saajad –

noorteühingute aastatoetuste saajate ringi ja summasid saaks suurendada hasartmängumaksu arvelt, lisades saajatele stabiilsust ning vähendades ministeeriumi koormust samade või sarnaste taotluste menetlemisega eri rahaallikatest.

Sarnaselt teiste ministeeriumide lahendusvariantidele on HTMigi all sisemine valdkondadevaheline konkurents (nt noored vs haridus/teadus), mis nõuab n-ö poliitilist otsust pikemaks ajaks kui senine aasta või kvartal. Seejärel on HTMiski võimalik välja valida (või ära jagada teiste ministeeriumidega) strateegilised partnerid pikemateks tegevustoetuste lepinguteks ning otsustada, kas ja mida teha seniste väikeprojektidega.

Alternatiivina ministeeriumile väiketaotluste menetlemiseks pakutud Sihtasutust Innove ei pea vabaühendused üldiselt tõhusaks, seda peamiselt halbade kogemuste tõttu bürokraatliku ja toetuse saajast kaugeks jääva euroraha vahendajana. ENTK-l on kogemus projektirahastajana, kuid nemad saakski katta vaid noortevaldkonna.

Vaadates HTMi väikeprojektide reaalsel tegevusalade jaotust, ei peaks välistama ka varem pakutud alternatiividena Kulkat ja KOPi, kuna näha on nii selget kultuurivaldkonnas tegutsemist kui ka väga kohaliku tähtsusega projekte. Siingi jääb küsimuseks, mis saaks KOVide taotlustest.

Lahendamist vajavad küsimused:

- kuidas jaotada raha HTMi valdkondade vahel?
- kas ja kuidas vähendada kattuvusi KuMi ja SoMi valdkondadega, seades nt teistsugused prioriteedid ja maksuraha protsentuaalse jaotuse?
- kas ja kuidas ühendada noorteühingute aastatoetused seniste hasardirahast antavate aastatoetustega?
- kuidas säilitada mingigi paindlikkus ja uute ideede ning tegijate ligipääs?

Enim toetust saanud ühingud

Kõigi ministriumide peale kokku 2013-16

1	Saaja	Summa	Osakaal
2	Eesti Olümpiakomitee	7 741 996,14 €	21%
3	Eesti Noorsootöö Keskus	5 533 356,00 €	15%
4	Eesti Puuetega Inimeste Fond SA	3 790 000,00 €	10%
5	Lastekaitse Liit	1 250 066,00 €	3%
6	Tartu Ülikool	657 099,00 €	2%
7	Eesti Koolispordi Liit	618 496,00 €	2%
8	Eesti Korvpalliliit	387 000,00 €	1%
9	Hasartmängusõltuvuse Nõustamiskeskus	328 103,00 €	1%
10	Integratsiooni ABC	299 727,00 €	1%
11	Laste ja Noorte Kriisiprogramm	262 088,00 €	1%
12	Eesti Inimõiguste Keskus SA	257 904,00 €	1%
13	Eesti Skautide Ühing	255 742,00 €	1%
14	Eesti Akadeemiline Spordiliit	226 500,00 €	1%
15	Eesti Seksuaaltervise Liit	223 000,00 €	1%
16	Noorteühing Eesti 4H	209 513,00 €	1%
17	Noored Kooli	206 813,00 €	1%
18	Eesti Noorteühenduste Liit	199 080,00 €	1%
19	Robotika	198 440,00 €	1%
20	Eesti Lasterikaste Perede Liit	195 848,00 €	1%
21	Väärtustades Elu SA	192 128,00 €	1%
22	Eesti Omastehooldus	188 050,00 €	1%
23	Eesti Paraolümpiakomitee	182 473,00 €	0%
24	Eesti Naisteühenduste Ümarlaua SA	171 300,00 €	0%
25	Eesti LGBT Ühing	167 506,00 €	0%
26	Euroopa Maja	158 522,00 €	0%
27	Kultuurileht	157 038,00 €	0%
28	Klubi Tartu Maraton	157 000,00 €	0%
29	Eesti Väitlusselts	148 474,00 €	0%
30	Eesti Täiskasvanute Koolitajate Assotsiatsioon Andras	148 000,00 €	0%
31	Eesti Kergetõustikuliit	145 000,00 €	0%
32	Eesti Võrkpalli Liit	145 000,00 €	0%
33	Noorteühendus ELO	131 560,00 €	0%
34	Eesti Pärimusmuusika Keskus	131 451,00 €	0%
35	Eesti Kutsekoolispordi Liit	128 017,00 €	0%
36	Perekoolitusühing Sina ja Mina	127 786,00 €	0%
37	Pro Familia	122 602,00 €	0%
38	Eesti Maleliit	121 500,00 €	0%
39	YFU Eesti	115 555,00 €	0%
40	Eesti Sotsiaaltöö Assotsiatsioon	114 500,00 €	0%
41	Balti Kriminaalpreventsiooni ja Sotsiaalse Rehabilitatsiooni Instituut	114 493,00 €	0%
42	Eesti Invaspordi Liit	109 673,00 €	0%
43	Spordiürituste Korraldamise Klubi	107 000,00 €	0%
44	Abikoerte Keskus	105 841,00 €	0%
45	Eesti Naisuurimus- ja Teabekeskus ENUT	100 000,00 €	0%
46	Eesti Reumaliit	99 232,00 €	0%
47	Eesti Vehklemisliit	95 500,00 €	0%
48	Eesti Pimemassööride Ühing	93 200,00 €	0%
49	Eesti Gaidide Liit	92 160,00 €	0%
50	Eesti Avatud Noortekeskuste Ühendus	90 887,00 €	0%
51	Saaremaa Lasterikaste Perede Ühendus	90 000,00 €	0%
52	Eesti-Hollandi Heategevusfond SA	90 000,00 €	0%
53	Eesti Asenduskodu Töötajate Liit	86 133,00 €	0%
54	Tallinna Ülikool	84 974,00 €	0%
55	Spordikoolituse ja -Teabe Sihtasutus	84 500,00 €	0%
56	Eesti Tennis Liit	83 200,00 €	0%
57	Puutepunktid	83 000,00 €	0%
58	Eesti Ratsaspordi Liit	82 500,00 €	0%
59	Sotsiaalsete Ettevõtete Võrgustik	80 330,00 €	0%
60	Järvi Festival	80 000,00 €	0%
61	Eesti Orienteerumisliit	78 590,00 €	0%
62	Eesti Suusaliit	78 000,00 €	0%